

*Ik wil gaan spreken van gedaanten die in
nieuwe werden veranderd.*

– Ovidius, *Metamorphosen*

*Op 't midden van ons levenspad gekomen,
Kwam ik bij zinnen in een donker woud,
Want ik had niet de rechte weg genomen.*

– Dante, *De Goddelijke Komedie*

*And then a sudden sun explodes
It was you, it was you and only you
And it's only love
With a little bit of rain
And I hope to see you again*

– Nick Cave, *Carnage*

Enkele tientallen centimeters onder het jaagpad wroeten wormen en mollen zich door de korzelige grond. Af en toe botsen ze op elkaar. Dan vreet de een de ander op. Hun gangen vormen een grillig alfabet in de aarde. Ze tekenen een onvoorspelbaar verloop, dwars langs de wortels van bomen en door de dradennetwerken van paddenstoelen. Die wirwar van witte draden waaruit de paddenstoelen oprijzen wordt gevormd door de schimmels die in de inktzwarte aarde werken. Daar, in die ongenadige duisternis die verstikkender is dan de hel, trekken zij duizenden onzichtbare sporen. Er is een continu afbraakproces aan de gang; het gist en sist en stoomt, alles, een afgevallen blad, een dode mier, een cocon van een rups, het karkas van een muis, wordt aangetast en verteerd, het valt uiteen en verpulvert, tot het opgeslokt wordt door de zwarte gaten onder de grond en helemaal verdwenen en vergeten is, als was het er nooit geweest.

De wortels behoren toe aan platanen die boven, waar het licht schijnt, langs het jaagpad bonkig staan te wezen, en het web draden is gevormd door mosklokjes die zich aan de voet van de platanen genesteld hebben.

Op dezelfde hoogte drukt een loopschoen zich af van het aardoppervlak, een andere zweeft even boven het pad, en komt dan een kleine meter verder op het grind terecht.

Ritmisch volgt de ene Nike de andere, op en neer, op en neer. Een choreografie van hagelwitte schoenen.

Bijna even wit als de blote benen die eruit oprijzen.

Die behoren Charles Fransen toe.

Hij hijgt lichtjes. Zweetdruppeltjes op zijn voorhoofd.

Maar Charles vertraagt niet, de muziek in zijn oortjes pompt hem vooruit. Hij is volledig gefocust op het lopen, de bewegingen van zijn benen die als tandwielen ronddraaien. Het gaat vanzelf. De wereld rondom hem bestaat niet.

Er is alleen het pad dat onder zijn voeten wegglijdt.

LENTE

Lopen brengt soelaas om de muizenissen in zijn hoofd te verjagen. Thuis trekt hij zijn schoenen aan, laat de deur achter zich dichtvallen en wordt luttele minuten later volledig opgenomen in het gelijkmatige ritme van zijn loopbewegingen. Het gekwinkeleer en gekwetter van meesjes en merels lijkt een orkest speciaal voor hem. Aan de beuken breken uit hun knoppen de eerste gekartelde blaadjes, frisgroen en fragiel. Ganzen vliegen gakkend over, een koppel eenden strijkt sierlijk neer in het water. In het riet trekt een waterhoentje met z'n snavel verwoed aan een twijgje. Iets voor hem uit loopt een konijntje aarzelend het jaagpad over, zijn huppelend wit staartje blakend in het strijklicht.

Charles denkt aan die allereerste zin waarmee de geschiedenis van het Nederlands begint. *Hebban olla vogala nestas hagunnan hinase hic anda thu wat unbidan we nu.*

Alle vogels zijn aan hun nest begonnen, behalve ik en jij, waarop wachten we nog? Uit het onderzoekswerk van zijn collega's heeft hij inmiddels weliswaar vernomen dat de echte eerste zin in het Oudnederlands zeker vier eeuwen ouder is. Het was een frase waarmee een landheer een van zijn boeren kon vrijlaten. *Maltho, thi âfrîo, lito.* Ik zeg u, ik laat u vrij, slaaf. Ook al was het dan afkomstig uit een wetboek, de vrijheidsgedachte om een taal mee te beginnen, daar kan Charles wel mee leven. Maar toch blijft *olla vogala* voor hem het begin van het Nederlands. Hij doet er zijn zin maar mee, vindt hij, per slot van rekening zit hij met zijn vakgebied in de twintigste eeuw, ver genoeg verwijderd om die wetenschappelijke strijd niet te hoeven voeren.

De wereld herneemt z'n adem, met de eerste lentezon dient zich een oneindig aantal nieuwe mogelijkheden aan. Het is vertederend allemaal, de natuur herhaalt zich in een eindeloze loop, al is het dan steeds met andere figuranten.

Zijn eigen nest is al drie decennia geleden gebouwd, lang afbetaald zelfs, en inmiddels hier en daar al wat afgetakeld. De twijgjes waarmee hij samen met Elisa zijn liefdesnestje gebouwd heeft, zijn ruwe, stekelige stokken geworden. Echt knus voelt het niet meer, althans niet voor hem. Hij vermoedt dat Elisa er net zo over denkt, maar eigenlijk weet hij het niet. Als het over emoties gaat, hebben ze zich alle twee teruggetrokken in een stilte die even gemakzuchtig is als ongemakkelijk, en hij probeert zich in te beelden wanneer dat kantelpunt precies gekomen is waarop zij beiden aanvoelden dat praten geen zin meer had, of is het altijd zo geweest? Hoe ouder hij wordt, hoe meer hem het gevoel bekruipt elk jaar wat meer aan de zijlijn te staan bij de ontbolstering van al dit nieuwe lenteleven.

Alsof iedereen hem voorbijloopt.

Morgen begint het paasweekend. Samen met Elisa heeft Charles zijn moeder voorgesteld enkele dagen op citytrip te gaan. Daar had hij eerst zijn vrouw van moeten overtuigen; beiden herinneren ze zich immers nog precies wanneer zij voor het laatst met hun tweetjes op reis geweest waren. Dat was naar Malta. Elisa's idee. Maar hij zei geen nee. Hij houdt van eilanden. Die zijn overzichtelijk. En Malta heeft heel wat moois te bieden. In de Sint-Janscokathedraal konden ze de Onthoofding van Johannes de Doper van Caravaggio gaan bezichtigen. Nadat een meisje gedanst had voor haar stiefvader Herodes, mocht zij een wederdienst vragen. Haar moeder eiste het hoofd van Johannes, die zich tegen haar huwelijk met Herodes gekant had. Het gebeurt in de beste families. Wat verderop in de kathedraal, in het oratorium, hangt nog een tweede werk van Caravaggio, met de heilige Hieronymus. Op een bepaalde manier heeft Charles zich altijd kunnen identificeren met die kluizenaar, die zich ver weg van de bewoonde wereld aan zijn studie wijdde. Ze

konden ook een bezoek brengen aan de vijfduizend jaar oude megalithische tempels, waarvan niemand vandaag nog kan zeggen wie ze gebouwd heeft en waarom. Een beschaving die zomaar opgelost is in de nevelen van de geschiedenis. Naast die culturele parels heeft Malta ook nog eens een prachtige natuur waar ze zich onmogelijk zouden vervelen. Thuis had Charles de grote lijnen van de reis uitgestippeld, en via internet twee Vespa's geboekt om het eilandje Gozo te verkennen. Uiteindelijk heeft hij de reis gemaakt min of meer zoals gepland, maar wel omzeggens in z'n eentje. Bij aankomst bleek Elisa toch vooral andere, werkgerelateerde plannen te hebben.

'Ga jij maar alvast de stad in,' zei ze toen ze in Valletta hun intrek genomen hadden. 'Ik maak van de gelegenheid gebruik om een aantal fiscale dossiers in te kijken.'

'Hoe bedoel je? Ik dacht dat jij die Caravaggio's ook wou zien.'

'Ach ja, die schilderijen verjaren niet, die fraudezaken wel. Neem er een mooie foto van. Ik zie je vanavond wel bij het eten.'

De dossiers bleken omvangrijker dan verwacht, zodat Elisa ook de daaropvolgende dagen verstek moest geven voor de toeristische uitjes. Zodoende toog Charles alleen naar de tempels van Ggantija en struinde alleen langs de kade van Marsaxlokk met de kleurrijke houten bootjes. Hij vroeg zich af of het haar journalistieke gedrevenheid was die haar zo opslokte of het vooruitzicht tien dagen met hem opgescheept te zitten waaraan ze met alle macht wou ontsnappen. Dat was inmiddels, wat zal het zijn, acht jaar geleden? Negen? Sindsdien heeft geen van hen beiden nog maar geopperd samen nog eens een reisje te maken.

Tot nu. Drie dagen Amsterdam. Tot zijn verbazing was het Elisa die met het voorstel op de proppen kwam om met

hun drieën op citytrip te gaan, gek genoeg vooral omwille van Marianne.

‘Het zal je moeder deugd doen eens wat andere lucht op te snuiven. Zoals zij hier hele dagen binnen zit.’

Omdat ze wisten dat Marianne zonder enige twijfel voor Parijs zou kiezen, ze was haar hele leven al gek geweest op de lichtstad, en zij er zelf ook nog wel eens heen wilden, lieten ze de keuze aan haar, maar groot was hun verbijstering toen ze gedeceerd ‘Amsterdam!’ uitriep. Hij had er werkelijk geen spatje zin in om tussen lallende, naar hoeren geilende Britse vrijgezellen, in de grachten zeikende zatte Russen en fotograferende, achter het vlagje van de gids hortende horden Chinezen te moeten laveren. Even had Charles gedacht dat het allemaal goed zou komen; de Brexit had de Britten verjaagd, corona de Chinezen en de oorlog de Russen, maar op een of andere manier zijn ze allemaal toch gewoon teruggekomen.

Omdat zowel Parijs als Amsterdam op het Eurostarnet ligt, suggereerde Charles om alsnog kaartjes voor Parijs te kopen, en dan per abuis, helaas, helaas, tijdens de rit tot de wonderbaarlijke vaststelling te komen dat ze de trein in de verkeerde richting genomen hadden, en nu toch wel naar Parijs spoorden zeker! Maar niet getreurd, moeder, Parijs is ook een mooie stad, en volgens de weerapp is het er beter weer dan in Amsterdam! Uiteindelijk hebben ze dat bedrog maar laten varen, want je eigen moeder zo in de zeik zetten, dat is niet heel netjes, en bovendien bestond de kans dat Marianne ondanks haar verminderde zicht en alertheid op het perron de ‘vergissing’ zou doorzien, want op dat lichtbord staat toch in wel hele grote letters Paris-Nord. Ze is nog niet achterlijk.

Al gauw bleek waarom Amsterdam Mariannes walhalla was. Niet de befaamde grachtengordel, niet het

Rijksmuseum met Rembrandts oogstrelende *Joodse bruidje*, niet de Van Goghcollectie, zelfs niet de kaas of de achter glas en rode neonlichten opgesloten vrouwen oefenden op haar een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit, maar wel Madame Tussauds.

Madame Tussauds godbetert.

Hij heeft nog geprobeerd Marianne aan het verstand te brengen dat Parijs weliswaar geen Madame Tussauds heeft, maar wel een minstens even mooi wassenbeeldenmuseum, maar wat had zijn moeder aan een beeld van Mbappé of Charles de Gaulle, die laatste had ze vroeger nog wel bewonderd, ze had zelfs haar zoon naar de generaal vernoemd, maar intussen is die bewondering flink bekoeld, voor welke Charles precies is niet heel duidelijk.

Nee, er was maar één beeld dat Marianne per se wilde zien, en dat was André Hazes. En ondanks zijn wereldwijde faam was de smartlappenchanteur alleen in Amsterdam in al zijn papperige glorie te bewonderen.

Het jaagpad schiet onder zijn voeten weg. Op koude en druilerige dagen komt het voor dat hij niemand tegenkomt, dan kan hij kilometers alleen lopen met alleen maar het geluid van het knerpende grind onder zijn voeten. Maar nu de zon haar eerste, voorzichtige warmte afgeeft, komen uit hollen en krochten de lentelopers gekropen, de luxepaardjes die enkel van stal komen als het niet te koud, maar ook niet te warm is. Na een winter van inactiviteit sloffen ze over het pad, de armen als dode hazen naast hun lichaam slingerend, en je hoort ze van ver al krochen en puffen.

Voor geoefende lopers als Charles zijn zij *quantité négligeable*, hoogstens een curiosum waar hij wat meesmuilend op neerkijkt. De echte concurrentie herkent hij meteen, en zij hem. Het is een stille maar bitse competitie. Kruisen

zij elkaars wegen, scannen zij in één oogopslag de ander: geslacht, leeftijd, snelheid, postuur (afgetraind/buikje/tietjes), spiermassa. In die blik leest Charles wat hij zelf ook doet, zijn conditie en figuur afmeten aan die van andere lopers. Diep in de vijftig kan Charles niet langer ontkennen dat hij tot de oudere generatie begint te horen, en de jongste jaren is zijn lijf aan het smelten gegaan, maar inwendig maakt hij een vreugdesprongetje als hij merkt dat hij toch beduidend sneller loopt. Hij doet nog mee met het jeugdige gespuis.

Niet zo lang geleden wist hij met zijn stille blijdschap geen blijf toen hij een jogger voorbijstak. Dat was op zich niets bijzonders, hij haalt er meer in dan dat hij wordt ingehaald, maar groot was zijn verrassing toen hij bij het voorbijsteken even opzijkkeek, en de verslagene herkende. Het was Kenneth, derdejaars literatuurwetenschap, geen slechte student maar een vreselijke loper. Zijn kont stak te ver uit en zijn benen sloegen als roeispanten naar buiten. Charles knikte Kenneth goeiedag, en nam vervolgens nog iets gezwindere stappen om nog wat sneller voor hem uit te lopen. Hij zou dat twintigjarig ventje, dat zijn zoon had kunnen zijn, wel even op zijn plaats zetten!

Wat later moest Kenneth een mondeling examen afleggen bij hem, en terwijl hij de student een stoel aanbood, kon Charles niet aan de verleiding weerstaan de hoop uit te drukken dat zijn kennis van de modernistische poëzie er beter voorstond dan zijn fysieke paraatheid. Kenneth kon erom lachen, en gaf er in een uitstekende uiteenzetting van Paul van Ostajens *Bezette stad* blijk van dat Charles' hoop niet ongegrond was.

Als hij de brede bocht voorbij is, krijgt Charles zijn boot in het vizier. Hij mindert vaart en wandelt het laatste stukje.

Tegen een boom doet hij stretchoefeningen. Nadat hij vorig jaar wegens vandalisme een GAS-boete van honderd euro gekregen heeft van een overijverige flik die dacht dat hij een boom aan het omverduwen was, kiest hij een robuuster exemplaar uit, een stevige plataan, om alle misverstanden daaromtrent te vermijden.

'Le mariage', heeft hij zijn boot met gele klodders verf gedoopt. Hij houdt wel van de ironie in de goedkope chic die het Frans aan deze gammele schuit verleent, als een te zwaar gemaquilleerde verlepte hoer. En als hij voor een paar uren langs het jaagpad wegvlucht uit zijn huwelijk, naar de Mariage, wordt hij er telkens ook aan herinnerd dat er geen ontsnappen mogelijk is, dat hij voor altijd vastgekluiserd zit aan zijn relatie met Elisa. Scheiden is geen optie, niet voor hem, hij is er de man niet naar om zijn beloftes te verbreken.

Hij stapt het loopbrugje over en opent op het dek het valluik, waaronder een houten trapje naar zijn mancave leidt. Beneden gaat hij op de sofa zitten die hij kan uitklappen tot een bed. Die gebruikt hij meestal om overdag een uiltje te knappen, maar een keer per maand overnacht hij ook in de boot. Hij knoopt zijn schoenen los, gooit zijn bezwete kleren in een kleine wasmand en neemt een douche. Die heeft hij helemaal achter in de boot laten installeren. Dan gaat hij naar zijn kleine altaar, tegen de scheepswand aan bakboord. Daar bevindt zich de bar waarin zijn gin staat. Tientallen merken zijn het, sommige heeft hij via speciale drankenwebsites uit het buitenland besteld. Daaronder een koelkastje waar de tonic koud wordt gehouden, met een vriesvak voor het ijs. Gin-tonic zonder ijs is een doodzonde. Tonic met rozemarijn, met citroen, met clementijn, met vlierbloesem. Charles kiest voor een shot Nolet Silver dry gin en giet er een flesje

vlierbloesemtonic bij. Terwijl hij nipt van het godendrankje staart hij door de patrijspoort uit over het water.

Dit is zijn koninkrijk. Hier kan hij ontsnappen aan de wereld. Althans dat probeert hij, want het valt hem steeds moeilijker ook hier helemaal tot rust te komen. De perikelen aan de universiteit blijven hem achtervolgen, zijn huwelijk raakt steeds verder uitgesleten. Eerst heette het nog dat Elisa en hij goed op elkaar waren ingespeeld, maar dat was de voorbode van gewenning en voorspelbaarheid. Routine leidt tot roest. Hij leidt het bestaan van een vermolmde boom die vanbinnen is aangetast door schimmels, maar wel nog rechtstaat. Voor de buitenwereld is er geen vuiltje aan de lucht, hij en Elisa komen samen buiten en de buurt is nog nooit gealarmeerd door het gekletter van hoogoplopende ruzies. Maar de waarheid is dat er niets meer is om ruzie over te maken, een eeltlaag heeft zich doorheen de jaren over het huis gelegd. Is onverschilligheid erger dan woede?

De boot houdt zijn huwelijk drijvende. Op zich is de ouwe schuit er net zo belabberd aan toe als zijn huwelijks staat, en in beide moet af en toe flink gehoosd worden om boven water te blijven.

Eigenlijk, als hij eerlijk met zichzelf is, wist hij al van in het begin dat Elisa niet de vrouw van zijn dromen was, maar hij wist ook wat zij aan elkaar zouden hebben. Die keuze heeft hij toen gemaakt, in het volle besef van wat het was en zou worden. Geen wildwaterafvaart maar een kabbelend beekje. Zo zit Elisa nu eenmaal in elkaar, als een beekje dat nooit buiten zijn oevers treedt, nooit droog komt te liggen, maar gestaag loopt naar, ja, naar waar eigenlijk? Hij wist dat hij met haar nooit de passie van versmolten harten en lichamen zou beleven. Maar voor Charles was het voldoende. Noem het pragmatiek. Of zelfs opportunisme. Dit is het leven dat voor mij is weggelegd, dacht hij, en het was met

dankbaarheid om wat hem in de schoot geworpen werd dat hij die gedachte omarmde. Elisa was misschien niet het groot lot, maar toch ook niet het noodlot.

En er is de boot. Zijn toevlucht waar hij even weg van alles kan zijn.

Hij kijkt door de patrijspoort naar de vaart en laat zijn zware gemoed meedrijven op het zwarte water, de gin gooit een waas over de spoken in zijn hoofd.

Aan de overkant staat een reiger roerloos in het hoge gras, een versteend beeld, een elegant maar oud en baardig beest. Hij lijkt neergedaald uit een ver verleden, en kijkt recht de toekomst in. Als een sfinx staart hij over het water uit. Aan de andere kant van de vaart doet Charles hetzelfde, gin-tonic in de hand, en kijkt terug, het verleden in.

Ach, hij moet niet te somber klinken. Is onverschilligheid erger dan woede? Misschien is het geen onverschilligheid, laten hij en Elisa elkaar gewoon in hun recht. Misschien heeft hun stille liefde de spanning en frustratie tegenover elkaar beetje bij beetje weggemasseerd. Op een of andere manier zijn ze er beiden in geslaagd zich met hun situatie te verzoenen. Ze gaan nog samen naar de film, ze gaan nog samen op restaurant, ze gaan nog samen naar bed. Hoeveel koppels die dertig jaar samen zijn kunnen dat nog zeggen? Op zich hebben ze niets om over te klagen. Ze hebben allebei een baan die niet onaardig is, hij als prof Nederlandse literatuur, zij als economisch journalist bij het tijdschrift *Economico*, waarvoor ze om de zoveel tijd grote internationale fraudedossiers aan het licht brengt. Op de plaats waar ze dertig jaar geleden buiten Gent een oude villa gekocht en platgegooid hebben staat sindsdien een prachtige open woning met veel daglicht. Er is wederzijdse liefde, als je het zo mag noemen, en begrip, en zelfs af en toe ook nog een keer seks, hoewel hij zich niet kan herinneren wanneer de